

18. august 2020

EM2020/120

Hermed fremsættes følgende beslutningsforslag i henhold til § 36 i Forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til forespørgselsdebat om, hvem er grønlandere – hvad vi forstår ved grønlandsk identitet?

(Medlem af Inatsisartut Pele Broberg, Partii Naleraq)

Der findes nok ikke et let svar på spørgsmålet, og overskriften kan få mange overvældende følelser frem i os. Min hensigt med dette debatoplæg er ikke at skabe splid, men det er mit ønske, at vi får taget hul på de overvejelser der er relevante, når vi på et tidspunkt skal forholde os til en grønlandsk forfatning og stemme om selvstændighed.

I henhold til Selvstyreloven er Grønlændere et folk i henhold til folkeretten. Denne formulering bygger på 2 forskellige rettigheder, nemlig som et oprindeligt folk og som koloni.

En vigtig grund til vi i dag ikke skulle behøve beskyttelse som oprindeligt folk, er at vi til vis grad er beskyttet mod statens egenrådighed gennem Selvstyreloven. En løsning der i høj grad er en god løsning for både Staten og det grønlandske folk.

Oprindelige folks rettigheder handler om beskyttelse inden for en stat, uden ophør af suverænitet. De danske myndigheder betragter grønlanderne som et oprindeligt folk inden for Danmarks grænser, og derfor anvendes betegnelsen Inuit i sammenhæng med ILO-konventionen om oprindelige folk og stammefolk i uafhængige lande (Konvention 169 af 1989).¹

Grønlænderne² er dog også et koloniseret folk med ret til selvbestemmelse. Og kravet på selvbestemmelse, som led i afkolonialiseringen, er den drivende kraft bag ønsket om selvstændighed og formuleringen bag kapitel 8 i Selvstyreloven. Selvstyreloven har på trods af sine gode intentioner også nogle åbenlyse mangler, der er tiltænkt udfyldt af Inatsisartut.

Et spørgsmål der går igen hver dag, uden der politisk ønskes at arbejde med dette, er det retoriske spørgsmål: Hvem er det grønlandske folk, der er anerkendt som et folk i henhold til folkeretten? Er det dig? Er det mig? Er det en anden? Er det Grønlandske folk baseret på sprog? På historie? På gener eller bopæl?

Den mangfoldighed vi har i landet, hvor vi er en del af det globale samfund i højere og højere grad, mens vi samtidig har indbygget beskyttelse af de oprindelige Inuit, er op til os at udvikle.

¹ Se feks. udviklingsminister Poul Nielsons tale i Støtte til oprindelige folk. Seminar om erfaringer og perspektiver, København: Udenrigsministeriet og DANIDA, 1996, s. 4-7.

² Udtrykket Grønlænder bruges til at beskrive Inuit

Den mangfoldige etnicitet i befolkningen i dag viser klart at man kan have et tilhørsforhold til landet uden nødvendigvis være efterkommer af Inuit. Vi kender alle enkeltpersoner her i landet der dag efter dag arbejder for samfundets bedste, efterkommere af Inuit eller ej.

Ganske som Danmarks Riges grundlovs §44 giver udlændinge mulighed for indfødsret ved lov, så skal vi i fremtiden også kunne give indfødsret i Grønland ved lov, så vi afspejler ønsket om udvikling i Kalaallit Nunaat. Ganske som mange nok betragter det som en selvfølge at kunne beholde deres danske statsborgerskab ved Grønlandsk selvstændighed, så er der nok nogen der ønsker at være en del af en Grønlandsk nationalitet. Eller have dobbelt statsborgerskab.

Jeg skal her ikke komme ind på de danske krav for indfødsret, blot konstatere disse eksisterer. Vi kan i dag konstatere at det at være Grønlænder ikke er baseret på bopæl eller sprog, men er et spørgsmål primært baseret på gener. Altså at man er ”Inuit”. Dette giver også god mening, når man ser på resten af ”rigsfællesskabet”, hvor der er Danskere og Færinge.

Men i modsætning til USA, hvor oprindelige folk er nødt til at aflægge prøver og påvise mindst 1/16 genetisk oprindelse, er denne form for opdeling ikke meningsfuld i det moderne Kalaallit Nunaat. Især med tanke på Selvstyrelovens §21, vil man ved oprettelsen af en Grønlandsk stat ikke længere kunne bruge beskyttelsen for oprindelige folk, til hvem der kan være ”Grønlænder”.

Indtil Grønlænderne overtager højhedsretten over Grønland i henhold til §21 stk. 4, og i henhold til FN’s deklARATION af 1960 om uafhængighed til koloniserede lande og folk, så er det vigtigt at sikre oprindelige folks rettigheder, som blandt andet ICC har kæmpet for i så mange år. Indtil man ved oprettelsen af en Grønlandsk stat får en nationalitet, er vi nødt til at skabe en identitet der er kendt verden over. Ganske som Danmark har Danskere og Sverige har Svenskere, så er det op til os at definere hvem der er ”Grønlænder”.

Den umiddelbare løsning synes at ligge i at tage udgangspunkt i CPR da personer, der dør, forsvinder eller udvandrer, bliver fortsat stående i CPR. For tiden omfatter CPR oplysninger om ca. 8,4 mio. personer³. Her er slægtskab nemlig registreret, men hvor det som sagt i dagens Kalaallit Nunaat ikke giver mening i at gå meget længere tilbage end 1953 for at dokumentere slægtskab. Så er et af dine forældre født i Grønland, og er et af deres forældre også født i Grønland så taler dette for at DU også er Grønlandsk.

Sagt på en anden måde. Har du dansk indfødsret og er dine forældre/forfædre ikke begge danske/Færøske eller tilflyttere/adopteret fra udlandet, så er du højst sandsynlig Grønlandsk. Det grønlandske folk har aldrig været givet et valg mellem alle de muligheder, der kræves, og blev ikke korrekt rådspurgt vedrørende integration og ophøret af status som ikkeselvstyrende område i

³ <https://cpr.dk/borgere/hvad-staar-der-om-mig-i-cpr-registerindsigt/hvad-og-hvem-er-registreret-i-cpr-og-hvem-opdaterer-oplysninger-om-dig-i-cpr/>

1953. Grønlænderne er aldrig - hverken direkte eller indirekte gået med til at opgive deres status som et folk og derved blive underlagt ved at blive indlemmet i Danmark.

Indtil Grønlænderne overtager højhedsretten over Grønland i henhold til §21 stk. 4, og i henhold til FN's deklARATION af 1960 om uafhængighed til koloniserede lande og folk, så er det vigtigt at sikre oprindelige folks rettigheder og ikke mindst mod assimilering.

I denne sammenhæng giver Selvstyreloven dobbelt beskyttelse af Inuit med mulighed for at skabe en identitet der er anerkendt verden over.

Med disse ord ønsker jeg jer en god debat.